

Čtvrtek, 4. října 2018

P8_TA(2018)0375

Omezování svobody sdělovacích prostředků v Bělorusku, zejména případ Charty 97

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 4. října 2018 o omezování svobody sdělovacích prostředků v Bělorusku, zejména o případu Charty 97 (2018/2861(RSP))

(2020/C 11/2020/C 11/04)

Evropský parlament,

- s ohledem na svá předchozí usnesení o Bělorusku,
- s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv a na všechny úmluvy o lidských právech, jichž je Bělorusko smluvní stranou,
- s ohledem na čl. 135 odst. 5 a čl. 123 odst. 4 jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že v únoru 2016 EU jako gesto dobré vůle zrušila většinu svých omezujících opatření vůči běloruským představitelům a právním subjektům s cílem začít uplatňovat politiku angažovanosti a podnítit Bělorusko k tomu, aby dodržovalo zásady v oblasti lidských práv, demokracie a právního státu;
- B. vzhledem k tomu, že EU opakovaně uvedla, že vztahy mezi EU a Běloruskem se mohou dále rozvíjet, pouze pokud budou založeny na důvěře a hodnotách demokracie, právního státu a základních svobod;
- C. vzhledem k tomu, že stávající politiky v Bělorusku tyto hodnoty podkopávají, a brání tak EU, aby nabídla Bělorusku větší účast na Východním partnerství a užší vztahy nebo podepsala priority partnerství mezi EU a Běloruskem;
- D. vzhledem k tomu, že situace v oblasti svobody sdělovacích prostředků a svobody projevu se v Bělorusku stále zhoršuje, jak dokládá několik případů pronásledování nezávislých zpravodajských portálů a novinářů, například tzv. „případ agentury BelTA“;
- E. vzhledem k tomu, že běloruské orgány v nedávné době zahájily vlnu policejního pronásledování a zastrasování novinářů;
- F. vzhledem k tomu, že organizace Reportéři bez hranic uvádí, že v roce 2017 bylo zatčeno více než 100 novinářů, většinou v době, kdy informovali o protestech opozice; vzhledem k tomu, že obtěžování novinářů na volné noze pracujících pro nezávislé zahraniční sdělovací prostředky dosahuje bezprecedentní úrovně a tito novináři nemohou získat akreditaci;
- G. vzhledem k tomu, že přední nezávislý zpravodajský server Charter 97.org, který se zaměřuje na lidská práva a aktivity opozice a odvozuje svůj název od Charty 97, prohlášení z roku 1997 vyzývajícího k demokracii v Bělorusku, které podepsali novináři, opoziční politici a aktivisté v oblasti lidských práv, byl nucen přesídlit do Varšavy v Polsku, kde působí od roku 2011, kdy jej běloruské orgány opakovaněablokovaly a dvakrát v témže roce provedly policejní razii v kancelářích a zabavily zařízení;
- H. vzhledem k tomu, že od 24. ledna 2018 je v Bělorusku zablokován přístup ke stránkám Charty 97, a to na dobu neurčitou, bez soudního řízení a na základě vágních obvinění z „ohrožení národního zájmu“; vzhledem k tomu, že podle šéfredaktorky Charty 97 Natalje Radzinové v měsíci následujícím po zablokování internetových stránek Charty 97 klesl počet návštěvníků stránek z Běloruska o 70 %;
- I. vzhledem k tomu, že paní Radzinové bylo vyhrožováno smrtí;
- J. vzhledem k tomu, že dne 16. dubna 2018 byl přístup k internetovým stránkám Charty 97 zablokován rovněž ruskými orgány na území Ruské federace;
- K. vzhledem k tomu, že zakladatel Charty 97 Aleg Bjabenin byl v září 2010 nalezen oběšený ve svém domě u Minsku; vzhledem k tomu, že Pavel Šeremet, mluvčí organizace podporující Chartu 97 byl v červenci 2016 v Kyjevě, hlavním městě Ukrajiny, usmrcen bombou nastraženou do auta;

- L. vzhledem k tomu, že na začátku srpna 2018 provedly běloruské orgány razie v kancelářích redakcí několika nezávislých běloruských sdělovacích prostředků, nejprve Tut.by, a následně prohledaly kanceláře agentury BelaPAN, portálu realty.by, vydavatelství Bělaruskaja Navuka a stanice Kultura; vzhledem k tomu, že razie vedly k zatýkání a zadržení novinářů, včetně šéfredaktorky Tut.by na základě obvinění z neoprávněného přístupu a použití informací státní zpravodajské agentury BelTA;
- M. vzhledem k tomu, že dne 7. srpna 2018 běloruský Vyšetřovací výbor podle čl. 349 odst. 2 trestního zákoníku (neoprávněný přístup k počítačovým informacím z jiného osobního zájmu, který způsobil závažnou újmu) zahájil trestní stíhání novinářů a editorů řady internetových zdrojů, v němž lze uložit trest odnětí svobody až na dva roky, a zatkl 18 novinářů, z nichž sedm bylo drženo ve vazbě jako podezřelí po dobu tří dnů; vzhledem k tomu, že na novináře a jejich příbuzné byl činěn nátlak a byli nuceni spolupracovat se zpravodajskými službami a policií;
- N. vzhledem k tomu, že poslední změny zákona o sdělovacích prostředcích přijaté v červnu 2018 rozšiřují vládní kontrolu na internetové sdělovací prostředky; vzhledem k tomu, že změny, které vstoupí v platnost dne 1. prosince 2018, budou představovat další byrokratické překážky pro internetové stránky, které se budou chtít zaregistrovat jako oficiální internetové sdělovací prostředky;
- O. vzhledem k tomu, že internetovým stránkám, které se rozhodnou navzdory novým právním předpisům neregistrovat se, nebo nespĺňují nová kritéria, je odeprána akreditace u vládních institucí, což znamená další cenzuru tisku; vzhledem k tomu, že jak registrované, tak neregistrované internetové sdělovací prostředky budou povinny zaznamenávat jména osob, které předkládají komentáře; vzhledem k tomu, že vlastníci registrovaných internetových sdělovacích prostředků budou mít rovněž právní odpovědnost za obsah těchto komentářů;
- P. vzhledem k tomu, že nové právní předpisy budou vyžadovat, aby se autoři všech příspěvků a komentářů na internetových fórech identifikovali a aby majitelé internetových stránek moderovali tyto komentáře;
- Q. vzhledem k tomu, že zvláštní zpravodaj OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku Miklós Haraszti a zástupce OBSE pro svobodu sdělovacích prostředků Harlem Désir vyjádřili názor, že tyto legislativní změny představují nepřijatelné omezení svobody projevu a přístupu k informacím;
- R. vzhledem k tomu, že Bělorusko se v roce 2017 zařadilo na 155. místo světového indexu svobody tisku organizace Reportéři bez hranic, který každoročně hodnotí úroveň svobody tisku ve 180 zemích;
- S. vzhledem k tomu, že od počátku roku 2018 byli běloruští novináři, jejichž právo shromažďovat, uchovávat a šířit informace zaručuje ústava, více než 70krát pokutováni za spolupráci se zahraničními sdělovacími prostředky bez akreditace, přičemž pokuty celkově činily více než 60 000 BYN; vzhledem k tomu, že článek 22.9 zákona o porušení správních předpisů je účinným nástrojem pro obtěžování nezávislých novinářů a sdělovacích prostředků, jako je Belsat TV, která od roku 2011 vysílá z Polska;
- T. vzhledem k tomu, že Bělorusko je jedinou zemí v Evropě, která stále uplatňuje trest smrti;
- U. vzhledem k tomu, že některé specifické kategorie občanů jsou v Bělorusku obětí neoprávněného omezování osobní svobody, svévolného zatýkání, odpírání náležité péče a kontaktu s rodinnými příslušníky v průběhu zadržování, fyzického i psychického násilí organizovaného státem, stíhání a odsouzení na základě vykonstruovaných a falešných obvinění, nepřiměřených finančních postihů, správních sankcí a jiných forem represí ze strany běloruských orgánů; vzhledem k tomu, že do těchto kategorií patří političtí vězni (zejména Michail Žamčužny a Zmicer Palijenka), známí političtí odpůrci, aktivisté bojující za lidská práva, představitelé občanské společnosti, aktivisté z ekologických a nevládních organizací občanské společnosti, nezávislí bloggeři, novináři a redaktori, účastníci pokojných protestů ze všech společenských vrstev a zejména aktivisté z nezávislých odborových svazů (především Henadz Fedynič a Igor Komlik);
1. důrazně odsuzuje opakované zastrasování a zadržování novinářů a nezávislých sdělovacích prostředků v Bělorusku; naléhavě vyzývá úřady, aby přestaly soudně i jinak zastrasovat novináře a nezávislé sdělovací prostředky a přestaly jim vyhrožovat a umožnily svobodné fungování všech zpravodajských portálů;
 2. domnívá se, že zablokování zpravodajské internetové stránky Charta 97 běloruskými orgány, k němuž došlo v lednu 2018, je nepřijatelné; opakovaně vyzývá běloruské orgány, aby okamžitě a bezpodmínečně přestaly blokovat přístup ke zpravodajským internetovým stránkám v Bělorusku;

Čtvrtek, 4. října 2018

3. ostře odsuzuje novelu zákona o sdělovacích prostředcích, která je využívána ke zpřísnění kontroly internetu; opět vyjadřuje vážné obavy ze zhoršujících se podmínek pro fungování nezávislých a opozičních internetových stránek a sdělovacích prostředků v Bělorusku;
4. domnívá se, že nezávislé sdělovací prostředky nepředstavují hrozbu pro orgány, ale spíše důležitý prvek systému kontroly a rovnováhy, a vláda by je tedy měla považovat za potenciálního významného partnera a nikoli za nepřítele;
5. lituje skutečnosti, že Bělorusko pokračuje ve vytrvale represivní a nedemokratické politice, kterou uplatňuje vůči novinářům, právníkům, politickým aktivistům, obráncům lidských práv, představitelům občanské společnosti, odborářům a dalším, které považuje za hrozbu pro vládnoucí struktury; zdůrazňuje, že tyto represe brání užšímu vztahu s EU a rozsáhlejší účasti Běloruska na Východním partnerství;
6. opakovaně vyzývá běloruské orgány, aby v souladu se Všeobecnou deklarací lidských práv a s mezinárodními a regionálními lidskoprávními nástroji, které Bělorusko ratifikovalo, posílily dodržování demokratických zásad, právního státu, lidských práv a základních svobod, a to i respekt k pravdivé a nezájaté žurnalistice;
7. vyzývá orgány EU, aby do priorit partnerství mezi EU a Běloruskem zahrnuly zásadní zmínky o nezávislosti sdělovacích prostředků, svobodě slova a svobodě shromažďování; vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost (ESVČ) a členské státy, aby zajistily nezbytnou spojitost mezi programy pomoci EU a dalšími formami dvoustranné spolupráce, včetně finanční pomoci, a jasnými a hmatatelnými kroky směrem k demokratizaci a otevřenosti, včetně komplexní volební reformy a plného dodržování svobody sdělovacích prostředků;
8. vyzývá ESVČ a Komisi, aby i nadále poskytovaly organizacím občanské společnosti v Bělorusku i jinde v zahraničí svou podporu; v této souvislosti zdůrazňuje, že je nutné podporovat všechny nezávislé informační zdroje běloruské společnosti, včetně sdělovacích prostředků vysílajících v běloruském jazyce a těch, které působí v zahraničí, jako je Charta 97 a Belsat TV;
9. vyzývá místopředsdkyni Komise, vysokou představitelku Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, aby ve spolupráci se stálým zpravodajem OSN pro Bělorusko pozorně sledovala situaci týkající se svobody sdělovacích prostředků v této zemi;
10. naléhavě vyzývá běloruské orgány, aby umožnily plné a neomezené fungování politických a veřejných organizací a zrušily čl. 193 odst. 1 trestního zákoníku, který omezuje právo na pokojné shromažďování a sdružování;
11. důrazně vyzývá k okamžitému a bezpodmínečnému propuštění politických vězňů Michaila Žamčužného a Zmicera Palijenky a k úplné rehabilitaci všech bývalých politických vězňů; vyzývá orgány, aby žádnému nezávislému odborovému svazu nebránily v plnění jeho legitimní a ústřední úlohy v občanské společnosti; vyslovuje politování nad čtyřletým trestem odnětí svobody, který byl dne 24. srpna 2018 vynesena nad aktivisty nezávislého odborového svazu REP Henadzem Fedyničem a Igorem Komlikem;
12. oceňuje práci stávajícího zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku Miklóse Harasztiho a upozorňuje jeho nástupkyni Anaïs Marinovou na celou řadu forem zneužívání moci, omezování individuální i kolektivní svobody a útlaku občanské společnosti, nezávislých odborových svazů a sdělovacích prostředků, na něž jasně poukázal pan Haraszti ve svých zprávách;
13. vyzývá v této souvislosti běloruské orgány, aby neprodleně uznaly mandát zvláštního zpravodaje OSN pro situaci v oblasti lidských práv v Bělorusku, a vyzývá Komisi, Evropskou investiční banku a Evropskou banku pro obnovu a rozvoj, aby poskytování veškeré finanční či technické pomoci Bělorusku podměnily výše uvedenými podmínkami a současně zachovaly schopnost EU poskytovat finanční prostředky přímo běloruské občanské společnosti;
14. je i nadále znepokojen výstavbou jaderné elektrárny u města Ostrovec; bere na vědomí zprávu o zátěžových testech a doporučení zveřejněná dne 3. července 2018 a požaduje, aby uplatnění doporučení vyplývajících ze zátěžových testů bylo podmínkou jakéhokoli pokračování ve spolupráci mezi EU a Běloruskem, zejména podpisu priorit partnerství mezi EU a Běloruskem;
15. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsdkyni Komise, vysoké představitelce Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, vládám a parlamentům členských států a prezidentovi a vládě Běloruska.